

Тренувальне завдання №4

„Читати місто та розуміти місто“ – Завдання №4 для частини-МАБ «Містобудування»

„Читати урбаністичну єдність та розуміти великий простір“

- великі просторові рівні/ макрорівні міста: Вулиця – Квартал* / Ареал міста* / Частина міста* – Місто – Ландшафт / Регіон**

* Хоча терміни схожі за змістом, втім різними авторами вони часто використовуються по-різному.

1 Вказівки щодо виконання роботи

Мета роботи:

За допомогою виконаних власноруч різноманітних графічних зображень Ви повинні систематично охопити та описати той самий, але ще більше розширений містобудівний простір навколо заданого ареалу (останні три завдання № 1, 2 та 3) з його значущими містопланувальними, містобудівними та соціокультурними рисами. Розгляньте місцевість з такої ж перспективи, як і у завданні №1, та „опитайте“ розширену територію дослідження (на макрорівні міста), що вона надає своїм користувачам чи мешканцям (Вашої ділянки) і навпаки, як впливають вищі урбаністичні рівні на оцей першопочатковий пункт Вашого дослідження (завдання 1-4).

- Що сприяє просторовому розташуванню та місцезнаходженню, які можливі ідентифікаційні зображення пропонує цей фрагмент міста для Вашої місцевості?
- На що поширюються ці „зображення“ та маркування? Чи наявні прямі або інші – в тому числі мисленеві, емоційні - „зв'язки“ від пункту Вашого дослідження до історичного центру міста та ін.?

У зв'язку з повчальним ефектом виконаних власноруч графічних зображень у даному завданні дозволяється в обмеженому обсязі використовувати у матеріалах, які здаватимуться на перевірку, фотографії, фотокопії та скани – втім це можливо для спеціальних колажів, висловів, імідж-зображень та ін.! Всі зображення повинні бути виконані в чорно-білому кольорі та/ чи різними кольорами (за вибором), а усі плани місцевості - орієнтованими за сторонами горизонту (північ - вверху). Якщо виникнуть додаткові тексти, їх потрібно здавати окремо, зазначаючи при цьому номери етапів та тем (2.1. - 2.2.).

Робочі матеріали:

Аркуш формату DIN A2 (книжна орієнтація аркуша), розподілений на 2 прямокутні горизонтальні комірки, розмір кожної - 28 x 37см, з наступними полями сторінки: верхнє, нижнє: 2,7см; зліва 3,5см – з них: для назви аркуша та групи та ін. (кутовий штамп) від краю до середини 2,0см, тоді 1,0см - графа для кутового штапу = розмір шрифту (вертикальний напрямок тексту) і 0,5см відстань до комірок, праворуч 1,5см; відстань комірок між собою 1см (див.3.0. Робоча документація: Огляд тем та структура аркуша) / інструменти для креслення / наявні карти міста / топографічні карти Чернівців М 1:100.000 (№ 166 та № 185) і М1:25.000 / тригранна масштабна лінійка / фотоапарат / аерофотознімки і т.п. / генплан забудови, план-схеми; містобудівні фахові

плани та літературні тексти, які містять інформацію про Чернівці, історію розвитку, будівництва та культурного минулого міста.

На картах, які Ви створите в процесі роботи, завжди обводьте тонкими штрихами місцевість першого тренувального завдання «Розвідка міського простору»; ця перша місцевість завжди повинна знаходитися в середині / в центрі Вашого фрагменту карти.

Правильно занотуйте використану літературу та інші джерела на окремому аркуші!

2 ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Етапи завдань слід описувати в послідовності зверху вниз (див. також «Огляд тем та структура аркуша» - пункт 3.0. Робоча документація).

2.1 Хід роботи. Етап 2.1

Опрацювання того ж заданого пункту (як і в попередніх завданнях), але з розширеною площею. Графічне зображення – фрагмент карти 2,8 x 3,7км в М 1:10.000; Ваш першопочатковий пункт (із завдання №1) повинен знову ж таки знаходитися точно в центрі, його також слід позначити крапкою. – Далі - створення основної карти.

В спрощеній формі, узагальнено та поєднано зобразіть на даному фрагменті карти зонами **сірого кольору** всі **забудовані ділянки** (корпуси будівель, квартали забудови та площі будівництва = традиційні будівельні камені міста з приналежними до них малими вільними ділянками). При цьому всі менші вулиці повинні **випасти** (!), тобто їх наносити не потрібно. Ці забудовані ділянки міста відокремлюються чи розділяються великими **трасами**, які проходять через них або дотикаються до них, ці траси не слід наносити (сірим кольором), тобто вони залишаються білими (як і решта незабудованих ділянок). Це, наприклад, найважливіші автостради, що переходять в міські вулиці, кільцеві та під'їзні дороги, за наявності, автобани плюс залізничні шляхи (див. до цього пункт 2.1.1.б).

Нанесіть на цю карту також всі **водні поверхні та водотоки (синім кольором)**. Решту (незабудованих) ділянок слід залишити світлими чи білими. Ваш першопочатковий пункт (з вправи №1) уже позначений.

Примітка: Для етапу 2.2. слід використовувати цю саму основну карту!

2.1.1 Параметри місцевості > загальні (над-)регіональні та місцеві географічні фактори впливу

а) Перенесіть з топографічної карти на Вашу карту тонкими лініями всі **горизонталі** (висота перерізу рельєфу: 10м), а також наявні найвищі точки на місцевості (**чорним**) та водні поверхні (із зазначенням метражу; **синім**).

б) **Помаранчевими** лініями нанесіть на дану карту (історичні та теперішні) головні важливі вулиці, що ведуть у місто (його внутрішню частину), за наявності, з новішими кільцевими, об'їзними та іншими важливими під'їзними дорогами (= **головна під'їзна мережа**); а також важливі ділянки залізничних шляхів (**коричневими** лініями).

в) Позначте **рожевими** крапками у старій частині міста наступні пункти: колишню Резиденцію митрополитів Буковини і Далмації, більші високі церкви, характерні багатоповерхові будівлі та ін. Залежно від Вашого „першого пункту“ (із завдання №1) сусідні високі будівлі (у разі їх наявності) також потрібно нанести на карту відповідно до їх розташування.

Нижче за допомогою цієї карти (2.1. а - в) буде розроблено силует території міста:

г) Проведіть пряму лінію довжиною 25см крізь пункт Вашого дослідження (із завдання №1) до ратуші чи в напрямку ратуші. Це є основною лінією для перерізу рельєфу через територію міста (= „**переріз міста**“), який потрібно сконструювати.

(Якщо Ваш „перший пункт“ із завдання №1 знаходиться прямо в старій частині міста, або поблизу старої частини міста, слід рівномірно з обох сторін подовжити обидва кінці з'єднувальної лінії до її загальної довжини 25см = 2,5км).

д) Нанесіть цю основну лінію довжиною 25см (з 2.1.1.г) у прямокутну комірку 2.1., а саме паралельно 5см під верхнім краєм комірки у правому верхньому кутку. (Фрагмент карти на цьому місці буде покритий на 5 x 25см.) – Ця 25-ти сантиметрова основна лінія відтворює в масштабі М 1:10.000 відрізок довжиною 2,5км. Технічно виправданим при графічному зображенні є перевищення реальних наявних даних висоти для фрагментів міста та місцевості великого просторового рівня. Тут в нашому випадку визначено, що слід подвоювати висоту місцевості та будівель. – Перенесіть з карти горизонталей (а) обрізані горизонталі, водні ділянки і т.д. та створіть топографічний **профіль місцевості**, всі показники висот слід наносити на основну лінію (*тут*) подвоюючи їх. – Це означає, що профіль міста матиме два різних масштаби: горизонтально М 1:10.000 / вертикально М 1:5.000. Завдяки цьому перевищенню (= подвоєнню) профіль міста буде нагляднішим, а також краще вдасться інтерпретувати контур міського простору (= **силует міста**).

е) Нанесіть зверху на цю лінію профілю місцевості лише забудову (як „шар“ висотами забудови у приблизному масштабі), велику рослинність (лісові насадження) і т.д. та ратушу (контур; висота вежі = прибіл. 45м) - як вигляд в розрізі та розташування важливих, надрізаних просторів міста - як профілі. Доповніть тонкими лініями профіль забудови довкола решти високих точок на місцевості, високі будівлі, що впадають у вічі, вежі церков і т.д., які, якщо розглядати їх з Вашого місцезнаходження, знаходяться за лінією розрізу. Підґрунтям для цього є Ваші знання про територію, інтерпретація та оцінка зображень, аерофотознімків та карт. Метою є не якомога точніше відтворення, а передача загальної картини **розвитку висот у місті** („профіль міста“ = силует міста) на природному профілі місцевості.

є) Розгляньте профіль висот місцевості та вибудований на ньому **силует міста**; опишіть та прокоментуйте їх взаємодію та, за наявності, залежність між ними. Прослідкуйте за трасами великих вулиць та залізничних шляхів на природній **топографії**; чи існують взаємозв'язки? Чи є ці топографічні та ландшафтно-просторові відношення (завдання №4) визначними для Вашого „першого пункту“ із завдання №1? Обговоріть, чи демонструє особливості зчитуваний „пластичний“ великий простір міста і охарактеризуйте їх короткими тезами на плані.

Не забудьте зазначити на фрагменті карти міських ділянок напрям на північ(північ - вверху плану), вказати на силуеті міста два масштаби та, за потреби, зобразити експлікацію із відображенням усіх використаних знаків та символів!

2.1.2 Структуруючі фактори >“правила“ формування ареалів міста, межі ареалів міста чи перехідні зони між ареалами міста або розподілення (бар’єри); тип сегментації вуличної системи, секвенції простору і т.д.

а) Візьміть аркуш кальки та виріжте розмір 28 x 37см. Покладіть цей аркуш на фрагмент карти (2.1.1.a - є) та спробуйте разом відшукати доступні форми та констеляції ареалів міста, а також „непояснювані“, варті уваги розміщення. Спочатку обговоріть їх між собою – *найкраще спершу нарисно, аргументуючи та занотовуючи(!)*:

- Які **структуруючі фактори** визначають розподіл, межі чи переходи та, можливо, також розподілення ареалів міста та їх відповідне розташування (наприклад, залізнична лінія, вулиця з інтенсивним рухом транспорту, магістральна дорога, вигідне розташування з точки зору функції будівлі, – можливо, викликані чи обумовлені географічними факторами: напр., багаторівневі майданчики, водні поверхні та водотоки, загальні властивості ґрунту, наявні ділянки природного середовища)?
- На визначених ареалах та зонах міста проведіть дослідження їхніх залежних від використання умов, таких як наближеність до води, до автостради і т.д., а також **дистанції** чи **наближеність** до центру (**централізована структура**) чи до інших опорних пунктів міського простору (напр., торговельних та розважальних центрів). При цьому звертайте увагу на містобудівні наслідки економічно-історичних перетворень, які виникають, оскільки певні пункти раніше були затребуваними з географічних чи функціональних причин, втім пізніше втратили свою актуальність у зв’язку з новими економічними укладами та більше не використовуються в промислових цілях.
- Перевірте також **умови природного середовища**, наприклад, небезпеку паводків біля Прута, великі військові тренувальні майданчики), які з часом стали структуруючими факторами та формами. Сюди належать оборонні споруди, мілководдя, зорові вісі, розвиток висот забудови, історичні шосе, старі центри поселень, ділянки розширення міста і т.п.

с) „Резюмуйте“ Вашу дискусію, різноманітні аргументи та використайте створені при цьому начерки про можливі структуруючі фактори та впливи для розвитку міста. За допомогою графічного зображення об’єднайте Ваші результати (= коментарі щодо сегментації та спроби пояснення причин наявних форм та розмежувань ареалів міста):

- на цьому графічно-абстрагованому зображенні (на аркуші кальки) буде продемонстровано лінії розвитку, межі, перехідні зони, вісі розвитку, вигідність положення, опорні пункти, непридатні для забудови зони, взаємопов’язані чи ареали міста, які піддаються опису, і т.д.
- Сформулюйте для різних структуруючих форм, розміщень та пунктів міських ареалів Ваші припущення чи також Ваші гіпотетичні пояснення. Потрібно зафіксувати також неясності чи відкриті „структурні запитання“ і т.д.

Зобразіть на паперовій кальці остаточний, загальний стан речей та прикріпіть його за допомогою прозорої клейкої стрічки „як відкидну сторінку“ зверху на комірку 2.1. над картою площ будівництва (2.1.1.a - є). – Результат – спрощене та спрощуюче зображення **впорядкованої структури** досліджених ділянок міста.

Зверніть увагу на те, що для містобудівної „Карти впорядкованої структури“ необхідно зобразити експлікацію з усіма використаними позначеннями та символами!

Не забудьте письмово перерахувати використані джерела (інтернет, література, інше); за можливості, також зробити копії історичних карт; та зафіксувати всі ці дані на окремому аркуші!

2.2 Хід роботи. Етап 2.2

Візьміть для цього етапу в якості основної карти М 1:10.000 копію основної карти (від 2.1. з позначеними **сірим кольором** забудованими ділянками, а також із водними поверхнями, позначеними **синім кольором**).

Опрацювання того ж заданого пункту (як і під час етапу 2.1), втім на цій карті обмеження обох квадратних фрагментів карти із завдань №2 та №3 строго відповідають масштабу та розташовані точно по центру й позначені тонкими штрихованими лініями! Ваш першопочатковий пункт (із завдання №1) повинен знаходитися точно в центрі, його також слід позначити крапкою.

2.2.1 Використання ділянок міста / будівельні камені міста (збудовані ареали міста) > традиційні будівельні камені міста, основні ділянки будівель та ареалів з особливим використанням (якщо є); транспортне та інше функціональне використання, за наявності, водні ділянки та ділянки з рослинністю (ділянки природного середовища)

а) Додатково нанесіть **червоним** на генплан найважливіші, визначальні з просторової та функціональної точки зору особливі будівельні камені міста. Якщо «зчитувані» – як ділянки корпусів будівель, якщо ні, то символами: церква, важливі громадські та приватні установи та місця значимих **будівель інфраструктури** та з **особливим використанням**. Запишіть поряд відповідне використання (напр., центральний вокзал, локальний вокзал, школа, важлива церква, ВНЗ, торговельний центр, казарми, облдержадміністрація, театр, філармонія та ін.).

Сюди ж накладаються великі за площею, внутрішньоміські та суміжні громадські та ландшафтні **ділянки з рослинністю** (для кожного типу різні відтінки **зеленого**; за наявності, ділянки лісу (також іншим відтінком **зеленого**); водний простір та водотоки уже нанесені на карту **синім кольором**. В даному картографуванні ці ділянки природного середовища свідчать про чисельні різноманітні потенційні можливості використання даної території для **відпочинку** та **проведення вільного часу**, що також є важливим фактором для якості проживання тут.

б) Для зображення **використання шляхів сполучення** у місті (з 2.1.1.б) перенесіть на карту **помаранчевими** лініями найважливіші вулиці, що ведуть у місто (в його центральну частину), за наявності, з кільцевими, об'їзними та важливими під'їзними

шляхами (= головна під'їзна мережа); а важливі залізничні шляхи - **коричневим** кольором.

в) Перерахуйте найважливіші **функції міста**, а також **використання його ділянок** (наприкл., **проживання, промисел, відпочинок у приміській зеленій зоні, культура та освіта**) та визначте місцезнаходження цих відповідних ділянок з певним використанням, обвівши їх кружечком чи позначивши їх межі на нанесених раніше (2.2.1.a) сірих ділянках забудови, з відповідно іншим кольоропозначенням ділянок (наприклад, штрихування на забудованій території). Якщо кілька „сірих“ ареалів міста мають однакову функцію (чи є розподіленими шляхами сполучення), то їх потрібно об'єднати. Нанесіть та назвіть також промислове використання великих за площею ділянок рослинності (напр., садівництво, **лісове, сільське господарство**).

На даному тренувальному етапі Ви, за потреби, можете зобразити ці переплетення не від руки, а за допомогою комп'ютера, використовуючи різні відтінки кольорів.

Не забудьте зазначити на плані місцевості напрям на північ(північ - вверху плану) та зобразити експлікацію із відображенням усіх використаних знаків, поверхонь, кольорів та символів!

2.2.2 Ділянки міста – використання та дистанції / мікро-/ мезо-/ макрорівні міста > досяжність (короткий огляд)

Це останнє завдання слугує переходом від малих просторових до великих просторових рівнів дослідження у комплексі тренувальних завдань МАБ №1 – 4, який почався з отримання Вашого особистого досвіду на міському просторі під час виконання тренувального завдання №1 („Розвідка міського простору“). На основі окремих відібраних простих завдань та типів використання наведено наглядний прототипний короткий огляд з метою ілюстрації спектру використання міста та „переплетення рівнів“ терміну „простір міста“. (На зразок зображення „ляльки в ляльці“ – аналог російської матрьошки.) Аспекти, які тут розглядаються, можуть розглядатися як приклад для інших рис міста, обставин, питань ідентичності, урбаністичних типів та способів використання та сприйняття, на яких тут не фокусується увага.

а) Візьміть аркуш кальки та виріжте розмір 28 x 37см. Покладіть цей прозорий аркуш на фрагмент карти (2.1.1.a - в) та прикріпіть його за допомогою прозорої клейкої стрічки „як відкидну сторінку“ зверху на комірку 2.2. над картою площ будівництва (2.1.1.).

Не забудьте зобразити також пункт тренувального завдання №1!

б) **Наближеність та дистанція** > відстані / час на рух транспортом та пішки / транспортні засоби:

Виміряйте точно відповідно до масштабу на фрагменті карти відстань від Вашого пункту (= центрального пункту) до реального географічного, самостійно вибраного пункту (напр., перехрестя) у віддаленій зоні на краю карти . – *Практично* встановіть різноманітні шляхи сполучення між цими пунктами та час, який потрібен для того, щоб дістатися від Вашого одного пункту до іншого: пішки, велосипедом, автомобілем та громадським транспортом. А саме: від найближчої зупинки біля „першого пункту“

автобусом і т.д. до найближчої зупинки біля обраного Вами, віддалено розташованого місця. Позначте на прозорому аркуші кальки (над фрагментом карти) дані пішохідні та транспортні маршрути „à la Google/maps“ та вкажіть всі встановлені значення відстані та часу. Корисно при цьому буде створити невелику таблицю відстаней та часу поїздки.

в) Місце проживання та потреби для проживання > Відстані / Lagegunst

*Наступні завдання ілюструють та симулюють – виходячи з фіктивного місця проживання (= центральна точка на карті) – на прикладі невеликої кількості відібраних „потреб для життя та проживання“, тобто приклади для „**попиту-пропозиції**“ – як місто та його пропозиції використовуються (можуть бути використані), щоб задовольнити цей попит. – Відповідно до наведеного нижче переліку (в – е) відшукайте розташовані поблизу установи, які забезпечують задоволення вказаних потреб. В кожному випадку виберіть в якості прикладу тільки по дві установи, які задовольняють відповідний попит. Нанесіть на карту / позначте символами місцезнаходження цих установ на прозорому аркуші кальки! (Кількість прикладів обмежено до двох з графічних та дидактичних причин!)*

в-1) Відшукайте на фрагменті карти наявні пункти чотирьох вказаних нижче **споживчих типів** та позначте символами на аркуші кальки (*але тільки!*) два найближче розташованих до першого пункту магазини:

- установи споживчих кооперативів, наприклад.: товари щоденного вжитку (продукти) / середньострокові потреби (одяг та ін.) / інші потреби (напр., будівельний магазин); додатково позначте також розташування найближчого ринку.

в-2) Відшукайте на фрагменті карти місцезнаходження вказаних нижче п'ять **освітніх установ** та позначте символами на аркуші кальки (*тільки!*) дві найближчі установи:

- освітні установи, напр.: дитячий садок / загальноосвітня школа / ліцей / гімназія; а також додатково профтехучилище.

в-3) Відшукайте на фрагменті карти місцезнаходження вказаних нижче чотирьох **ігрових, соціальних та лікувальних** установ та позначте символами на аркуші кальки (*тільки!*) дві найближчі установи:

- ігрові, соціальні та лікувальні установи, напр.: дитячий майданчик / поліклініка / обласна лікарня / центр соціального обслуговування.

в-4) Відшукайте на фрагменті карти місцезнаходження вказаних нижче шести **закладів культури та дозвілля, соціальних та оздоровчих установ** та позначте символами на аркуші кальки на аркуші кальки (*тільки!*) дві найближче розташовані установи:

- заклади культури та дозвілля, напр.: кафе / центр дозвілля молоді / спорткомплекси / кінотеатри / театри та філармонію / футбольні стадіони.

в-5) Відшукайте на фрагменті карти місцезнаходження вказаних нижче шести **закладів інфраструктури та ділянок концентрації робочих місць** і „цілей для транспорту“ та позначте символами на аркуші кальки (*тільки!*) два найближче розташовані пункти чи ділянки:

-
- установи чи ареали, напр.: відділ реєстрації місця проживання / управління праці та соціального захисту населення / вокзал / найближче місце примикання під'їзної дороги до автомагістралі / „концентрація робочих місць“ (= *Обведіть ділянку з високою густотою робочих місць*) / промисловий район.

г) Питання ідентичності?

Подискутуйте між собою, що могло б бути для мешканця/ мешканки Чернівців (який/ яка начебто мешкає на території, яку Ви досліджуєте) важливим, визначним, зразковим місцем / ареалом, який він / вона могли б назвати типовим для Чернівців (щоб показати його, наприклад, якомусь відвідувачу). Позначте це „типове місце“ зірочкою★ або додайте невеличке зображення та назвіть його!

д) Якість проживання?

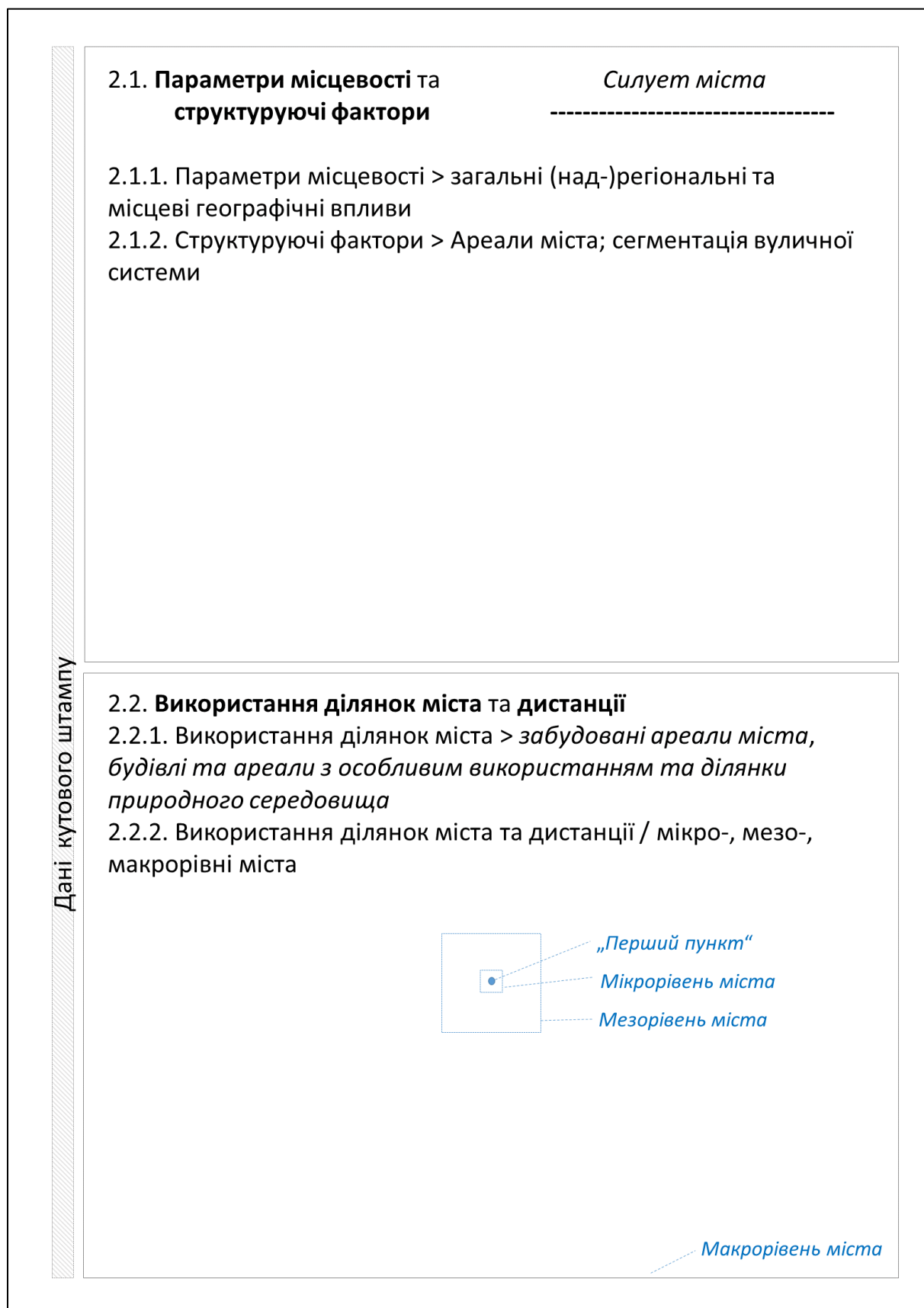
На завершення розгляньте створену Вами „карту використання міського простору із відібраними зразковими установами – всі по відношенню до Вашого „першого пункту“ чи фіктивного місця проживання. Проаналізуйте різні дистанції до даних установ, шляхи, які ведуть до них, або ж об'їзні шляхи та ділянки скупчення функцій, як от центр частини міста.

- Чи є аспекти, які впадають в вічі? Чи наявні **дефіцити в обслуговуванні**? На яких відповідних масштабних рівнях міського простору (мікро-, мезо-, макрорівні міста) знаходяться ті чи інші установи обслуговування і т.д.?
- Чи наявні **зв'язки / якості простору** та **положення** по відношенню до пункту Вашого першого тренувального завдання, як до місця проживання?
- Які „обережні“ висновки та оцінки Ви могли б сформулювати про Ваш першопочатковий пункт дослідження (розвідка міського простору (завдання №1), після того як Ви на різних містобудівних рівнях дослідили його „**положення в просторі**“?

Занотуйте в кількох ключових словах на плані та / чи на окремому аркуші Ваш досвід, оцінки та результати!

3 РОБОЧА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Структура аркуша та огляд тем

Ліворуч вздовж трьох комірок слід вставити «кутовий штамп», як зображено на зразку, із зазначенням наступних даних (розмір шрифту – 1 см):

- номер завдання
- назва розробки
- назва території / ділянки забудови
- виконавець чи група виконавців
- семестр / дата опрацювання
- (дані про масштаб / нанесення стрілки напряму на північ у комірках *(за вимогою)*)

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗДАЧІ РОБОТИ

- Друкована версія / Формат: DIN A2 (книжкова орієнтація аркуша)
- Формат файлу та, за необхідності, розмір файлу: PDF
- Інше: якщо виникнуть додаткові тексти, то їх здавати окремо, вказуючи номер етапу (2.1. - 2.2.) та назву теми, а також дані про автора (для 3.0.)
- Назва файлу, дата та місце здачі чи електронна адреса (Завантажити файли); *інші дані щодо здачі див. у «moodle»!*

Партнерство в рамках історичної частини міста

За сприяння ДААД та підтримки Міністерства з економічного розвитку та співробітництва.